

Kalas Vivien

Digitális oktatás a koronavírus idején: tapasztalatok és jövőképek

A változó világhoz, a digitális korhoz való alkalmazkodással, így az oktatási rendszerek digitalizációjával is hosszú esztendőök óta foglalkoznak a politikai döntéshozók mind nemzeti, mind európai szinten. A 2020-ban beköszöntő koronavírus-járvány következtében a gyakorlatban is mindenki számára megmutatkozott, hogy milyen eredményeket sikerült a kormányoknak ez idáig elérniük.

Tanulmányom fókuszában a tavaszi félév tapasztalatai állnak, illetve az Európai Unió szerepvállalásának lehetőségei a digitális oktatás területén. Írásom első részében áttekintem, hogy miként jelent meg és hogyan fejlődött közösségi szinten az oktatáspolitikai, azzal együtt, hogy ez a kezdetektől fogva nemzeti hatáskörben van, így korlátozottak voltak a lehetőségek. Ezt követően megvizsgálom, hogy milyen lépéseket tett az EU, és milyen irányokat vetített elő annak érdekében, hogy a digitális elemek minél szélesebb körben váljanak elterjedteté az oktatási rendszerekben, és ezekhez a pedagógusok és a diákok is alkalmazkodni tudjanak. A tanulmány második felében az Európai Unió tagállamaiban a koronavírus-járvány nyomán elrendelt távolléti oktatás okozta kihívásokkal, nehézségekkel, továbbá az ezekre adott nemzeti és uniós válaszokkal foglalkozom. Állításom szerint, figyelembe véve azt, hogy valamennyi tagországban hasonló problémákkal kellett szembesülnie a politikai vezetésnek, amelyek megoldása több esetben túlmutat a nemzetállami kereteken, szükséges, hogy növekedjen az EU szerepe a digitális oktatás kereteinek megteremtésében és ezáltal az egyenlőtlenségek csökkentésében.

Az oktatáspolitikai megjelenése közösségi szinten

Az Európai Gazdasági Közösség (EGK) 1957-es megalakulása után az oktatás nem tartozott azon szakpolitikák közé, amelyek elsőként jelentek meg közösségi szinten. Az EGK vezetői sokáig nem is fordítottak túl nagy figyelmet erre a területre; a szemléletváltás csak az 1970-es években következett be. Ebben az időszakban kezdték el ugyanis felismerni a politikusok – részben az első olajválság hatásainak köszönhetően –, hogy a gazdasági fejlődéshez és a versenyképesség megőrzéséhez megkerülhetetlen a humán erőforrásba, valamint a jövő generációjába való befektetés. Ezt követően közösségi szinten is egyre nagyobb jelentőséget kapott az oktatáspolitikai, 1987-től kezdődően számos programot indítottak el ezen a területen, az európai egyezményekben való megjelenése azonban még váratott magára. Először 1992-ben, az Európai Unióról szóló szerződésben (EUSZ) nevezték meg hivatalosan mint olyan szakpolitikát, amelynek terén helye van a közös cselekvésnek. Az EUSZ-ban vagy más néven a Maastrichti Szerződésben közösségi feladatként a minőségi oktatás fejlesztését határozták meg, a tagállamok közötti együttműködés

előmozdítása révén.¹ A döntésben többféle elgondolás játszott szerepet. Az oktatás, a más államban való tanulás a gazdasági fejlődésen túl a társadalmi és regionális különbségek csökkenéséhez is hozzájárul, növeli a fiatalok munkaerőpiaci elhelyezkedésének esélyeit, továbbá erősíti az európai polgárok összetartozását, aminek következtében egységesebbé válik az Unió.

Az Európai Unióban az oktatáspolitikai nemzeti hatáskörben van, vagyis az EU csupán kiegészítő, koordináló tevékenységet végezhet ezen a területen. Az elmúlt évtizedekben mégis sok, nagy támogatottságnak örvendő kezdeményezést dolgoztak ki, amelyek egyfelől szükségessé tették a tagállamok nagyobb fokú kooperációját, másfelől segítséget nyújtottak az egyes országoknak a saját oktatási rendszerük, tanítási módszereik fejlesztésében. Az előbbieik közé sorolható egyebek mellett az Erasmus+ program, az európai oktatási térség, az Európai Egyetemek létrehozásának javaslata, valamint a diplomák kölcsönös elismeréséről szóló irányelv. Az utóbbiak csoportjába az anyagi támogatások vagy éppen az olyan iránymutatások tartoznak, mint a harmadik országbeli állampolgárok integrációjára vonatkozó bizottsági cselekvési terv, illetve a 2018-ban ismertetett digitális oktatási cselekvési terv.

Az Európai Unió a digitális oktatásról

A világ változása, a modern kor kihívásai sok esetben nehéz helyzetet teremtenek az Európai Unió tagországai számára, anyagi értelemben és a lehetőségek tekintetében egyaránt. A munkanélküliség, a környezetszennyezés és a digitalizáció mind olyan területek, amelyek kezelése, a hozzájuk való alkalmazkodás nem egyszerű a politikai döntéshozók számára; vagy a rájuk fordítható erőforrások szűkössége miatt, vagy azért, mert egyedül csak félmegoldások lehetségesek. Az EU vezetése, felismerve, hogy szerepe van ezekben a kérdésekben, pénzügyi alapokat hozott létre, valamint egységes javaslatokat dolgozott ki a célokra és a módszerekre vonatkozóan. Ezek nem csupán kiindulási pontot jelentenek az államoknak, de hozzájárulnak ahhoz is, hogy ne alakuljanak ki túlzott mértékű különbségek a nemzetek között. Ilyen dokumentum volt a 2018-as digitális oktatási cselekvési terv is, amely egy hosszabb folyamat eredményeit tükrözte, az európai uniós intézményekben ugyanis már régóta foglalkoztak a digitalizáció ügyével.

Az Európai Bizottság (EB) 2010-ben mutatta be az európai digitális menetrendet, amelyben hangsúlyozta, hogy a 2008-as gazdasági és pénzügyi válság utáni talpra állásban és az azt követő fejlődésben az „információs és kommunikációs technológiák” kulcsszerepet játszanak, és ehhez kívánt a testület egy intézkedési

¹ Treaty on European Union, signed at Maasricht on 7 February 1992. *Official Journal of the European Communities*, C 191/01; 29 July 1992, art 126 (1).

tervet összeállítani.² Ennek egyik része a digitális készségek fejlesztése és az eszközökhöz való hozzáférés biztosítása volt. A Bizottság megállapítása szerint az európai polgárok közel egyharmada még soha nem használta az internetet,³ aminek következtében nem tudnak teljeskörűen részt venni a társadalmi életben. Annak érdekében, hogy a fiatalok között ne legyen ilyenfajta lemorzsolódás, a szükséges kompetenciákat már az iskolai képzés során el kell, hogy sajátítsák, külön figyelmet fordítva a hátrányos helyzetű gyerekek bevonására. Következésképpen az EB azt szorgalmazta, hogy a tagállamok építsék be a saját, nemzeti tanterveikbe az E-oktatás elemeit.⁴ 2013-ban a „Megnyíló oktatás” elnevezésű új programjavaslatukat ismertették az EU vezetői. A kezdeményezés céljaként a diákok, tanárok képességeinek, valamint az iskolák digitális felszereltségének javítását foglalmazták meg, ezzel is csökkentve a társadalmi egyenlőtlenségeket. Kiemelték, hogy az internet használata révén sokkal szélesebb tudásanyaghoz férhetnek hozzá a fiatalok, illetve a pedagógusok, amelyeket a megfelelő infrastruktúrával, országhatárokon átívelve is megoszthatnak egymás között. Ezen túlmenően lehetővé válik a személyre szabott oktatás, amely könnyebbé teszi a diákok tehetségének kibontakoztatását.⁵

Az Európai Unió Tanácsa 2015-ös állásfoglalásában egyetértését fejezte ki a Bizottság megállapításaival kapcsolatban. Véleményük szerint az átalakuló világban a megfelelő digitális kompetenciák nélkülözhetetlenek a polgárok boldogulásához, a készségek megszerzéséhez és fejlesztéséhez pedig már az alapfokú oktatás is nagyban hozzájárulhat. Ebből fakadóan már ezen a szinten érdemes beépíteni a tantervekbe a digitális eszközök alkalmazását, amelyhez nem csupán új módszerek kidolgozása, de a pedagógusok továbbképzése is szükséges.⁶ Egy 2016-os közleményében az Európai Bizottság szintén a digitális világban való jártasság fontossága mellett érvelt. Kapcsolódva a korábbi megállapításaihoz, valamint az Európai Unió Tanácsa által megfogalmazottakhoz, elismerték, hogy a képességek megszerzésében az államok oktatási rendszerei kulcsfontosságú szerepet töltenek be, ám legelőször is azok fejlesztésére, átalakítására van szükség. A Bizottság ígéretet tett arra, hogy támogatást fog nyújtani ebben

² A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az európai digitális menetrend, COM(2010) 245 végleges/2, 2010. augusztus 26. 3.

³ Uo. 28.

⁴ Uo. 31.

⁵ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Megnyíló oktatás: mindenki számára elérhető innovatív oktatás és tanulás az új technológiák és a nyitott oktatási segédanyagok révén, COM(2013) 654 final, 2013. szeptember 25.

⁶ A Tanács következtetései a kisgyermekkorú nevelésnek és az alapfokú oktatásnak a kreativitás, az innováció és a digitális kompetencia előmozdításában betöltött szerepéről (2015/C 172/05), 2015. május 27.

minden érintettnek, hiszen ez az út vezet a társadalmi igazságosság megteremtéséhez és a versenyképesség megőrzéséhez.⁷

Az értékeléseken és a javaslatok megfogalmazásán túl az Európai Bizottság több olyan programot is indított, vagy nyújtott pénzügyi támogatást annak céljából, hogy segítse az új oktatási módszerek megalkotását, az oktatók továbbképzését, az iskolák digitális felszereltségének javítását, az online segédanyagokhoz való hozzáférést, valamint a tagállamok közötti párbeszédet. A Bizottság által 2018-ban bemutatott digitális oktatási cselekvési terv részben ezekre a támogatási formákra, intézkedésekre reflektált, és mellettük új irányokat is előrevetített. Célként tűzték ki, hogy valamennyi oktatási intézmény diákjai rendelkezzenek programozói ismeretekkel a tanulmányaik végeztével, a digitális felsőoktatás megkönynyítése végett pedig egy európai platform létrehozását jelentették be, valamint kiemelték, hogy az iskolák eszközállománya, infrastruktúrája további fejlesztésre szorul.⁸

A digitális oktatás szükségességével és előnyeivel nem csupán közösségi szinten foglalkoztak, hanem számos tagországban dolgoztak ki erre vonatkozó, hosszú távú stratégiákat, és ezen túl a tantervekbe is beépítették egyes elemeit. Az alapképzés első osztályától egészen az érettségiig önálló tárgy formájában vagy más óra tanmenetébe beágyazva sajátíthatják el a diákok a szükséges ismereteket. Míg Litvániában inkább ez utóbbi a jellemző, Bulgáriában pedig külön óra keretében foglalkoznak vele, addig például Svédországban, Franciaországban, Spanyolországban és a Cseh Köztársaságban mindkét módot alkalmazzák.⁹

Digitális oktatás a koronavírus idején

2020-ban, a koronavírus-járvány következtében a világ valamennyi országának – köztük az Európai Unió tagállamainak¹⁰ is – szokatlan intézkedéseket kellett bevezetnie, hogy korlátozni tudja az állampolgárai között az érintkezéseket, lassítva ezáltal a vírus terjedését. Ezek közül az egyik az oktatási intézmények bezárása volt. Az EU országai közül Olaszország volt az első, ahol március elején felfüggesztették a személyesen történő tanítást, majd ezt követően, a hónap végéig, a többi kormány is részben vagy teljesen távoktatást rendelt el. Svédország volt az egyik ország, amely – a járványkezelés más területeihez hasonlóan – különutasnak bizonyult

⁷ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az oktatás javítása és korszerűsítése, COM(2016) 941 final, 2016. december 7.

⁸ A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A digitális oktatási cselekvési tervről, COM(2018) 22 final, 2018. január 17.

⁹ European Commission/EACEA/Eurydice: *Digital education at school in Europe*. Eurydice Report. Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2019. 29.

¹⁰ Tanulmányomban az Egyesült Királyságot már nem tekintem az Európai Unió tagjának.

ebben a kérdésben. A skandináv államban 16 éves kor alatt a diákok továbbra is járhattak az iskolákba.

Habár a politikusok és a szakértők mind az EU-ban, mind az egyes tagállamokban már évek óta foglalkoztak azzal a kérdéssel, hogy miként lehetne alkalmazkodni a változó, digitalizálódó világhoz, és számos javaslatot ki is dolgoztak annak érdekében, hogy ezt a tanulási folyamatot már a gyermekkorban, iskolai keretek között el lehessen kezdeni, a távoktatásra való átállás mégis nehézségeket okozott. Talán el lehet mondani, hogy az új helyzethez való alkalmazkodás a felsőoktatás területén ment végbe a legkönnyebben, hiszen a hallgatók és professzorok számára nem volt ismeretlen az online szférában való munka. A járványhelyzet ugyanakkor rávilágított több, már korábban is létező problémára, amely minden országban, valamennyi iskolai szinten megnehezítette az otthonról való tanulást. Ezen túlmenően felmerült néhány gyakorlati nehézség is, amelyekre a kormányoknak válaszal kellett szolgálniuk.

Két fő területet lehet megnevezni, ahol a már meglévő hiányosságok előtérbe kerültek a koronavírusnak köszönhetően: az állampolgárok digitális kompetenciája, valamint az oktatási intézmények felkészültsége.

Az Eurostat legfrissebb, 2019-es adatai alapján az Európai Unióban ugyan csökkent 2010-hez képest azoknak az aránya, akik soha nem használják az internetet, de az EU 27 tagállamában a polgárok 10%-a még mindig nem él ezzel a lehetőséggel. Portugáliában, Görögországban és Bulgáriában a népesség több mint ötöde tartozik ebbe a csoportba.¹¹ A jelenség hátterében egyaránt állhat a hozzáférés, illetve a hozzáértés hiánya. Az internet használata azonban önmagában nem jelenti azt, hogy az egyének fejlett digitális kompetenciával rendelkeznek, ugyanis 2019-ben az Európai Unióban élők mindössze 56%-a bírt legalább alapszintű készségekkel, a tagállamok között pedig jelentős különbségek voltak e tekintetben. Míg Hollandiában vagy Finnországban 75% felett volt a digitálisan felkészült polgárok aránya, addig Bulgáriában és Romániában a lakosság kevesebb mint harmadának volt megfelelő mértékű digitális jártassága.¹²

2018-ban a skandináv államokban – Finnországban és Svédországban – a tanulók több mint 90%-a járt olyan intézménybe – alap- és középfokú képzésen egyaránt –, ahol a digitális eszköztár, a tanárok felkészültsége és az online segédanyagokhoz való hozzáférés a legmagasabb színvonalon volt biztosítva. Ezzel szemben Romániában, illetve Görögországban a diákok kevesebb mint egyharmada előtt állt nyitva ez a lehetőség, de Ciprus, valamint Szlovákia esetében is alacsony arányszámokról beszélhetünk.¹³ A koronavírus-járvány és a távoktatás elrendelése következtében pedig még inkább szembetűnővé vált az európai országok iskoláinak minőségbeli különbsége ezen a téren.

¹¹ Eurostat : *Digital inclusion – individuals, Percentage of individuals, Internet use: never (isoc_bdek_di)* (2020).

¹² Eurostat : *Individuals' level of digital skills, Percentage of individuals, Individuals who have basic or above basic overall digital skills (isoc_sk_dskl_i)* (2020).

¹³ European Commission (DG CNECT): *2nd Survey of schools: ICT in education. Objective 1: Benchmark progress in ICT in schools*. Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2019. 39–40.

Ilyen jellemzőkkel indult el a digitális oktatás az Európai Unió tagállamaiban, amelyet különböző módszerekkel igyekeztek az iskolák és a kormányok a lehető leghatékonyabban és gördülékenyebben végrehajtani mind a köz-, mind a felsőoktatásban. A kivitelezéseket és az internetes alkalmazásokat tekintve nemcsak a nemzetek, de az egyes intézmények is más-más módon döntöttek, ám általánosságban kétféle megoldás – illetve azok ötvözte – volt tapasztalható. Voltak olyan iskolai oktatók, akik arra törekedtek, hogy a legtöbb órát „személyesen”, élőszóban tartsák meg a diákjaik számára, míg mások egyszerűen a feladatok rendszeres időközönként való körbeküldését választották. Szlovákiában mindkét típus megfigyelhető volt, a távoktatás részben online platformokon, csoportos órák keretében zajlott, részben pedig elektronikus levelek útján. Belgiumban egységes felület híján a pedagógusok és a tanulók elsősorban írásban tartották a kapcsolatot. Franciaországban is ez utóbbi gyakorlat volt a jellemző. Romániában és Horvátországban a kormány kezdeményezésére a közszolgálati televízió adásain keresztül szintén segítette a fiatalokat. A feladatok teljesítéséhez ugyanakkor a tanároknak és a diákoknak túlnyomó részben saját eszközre volt szükségük, ami újabb probléma forrását jelentette a digitális oktatás ideje alatt. Nem csupán az nehezítette meg ugyanis a tantermen kívüli tanulást, hogy akadt olyan személy, akinek nem voltak meg az ehhez szükséges készségei, de jó néhány családban a technológiai felszereltség is hiányzott, vagy éppen nem rendelkeztek elegendő eszközzel a gyermekek számára.

A távoktatás nemcsak a tanulókra, de a szülőkre is többletterheket rótt. A fiatalabb korosztályhoz tartozók ugyanis sok esetben segítségre szorultak mind a feladatok megértésében, mind a digitális eszközök használatában. A legtöbb országban otthoni munkavégzéssel vagy iskolai ügyelet megszervezésével igyekeztek megkönnyíteni ezt a helyzetet. A kormányoknak ezen túlmenően arra is megoldást kellett találniuk, hogy hogyan bonyolítsák le a több százezer diák és hallgató jövőjét meghatározó középiskolai érettségi, valamint egyetemi záróvizsgákat. Az utóbbiak túlnyomó részét online vagy személyesen, de megrendezték, az érettségikkel kapcsolatban pedig voltak olyan államok – például Franciaország, Hollandia, Málta vagy Svédország –, ahol az eltörlésük mellett döntöttek. Máshol – többek között Ausztriában, Olaszországban és Lengyelországban – megtartották ugyan őket, ám egyszerűsítve, csak szóbeli vagy csak írásbeli formában. A felsőoktatás területén emellett arra a kérdésre is választ kellett keresni, hogy az egyes szakokon – mint például az orvostudományin vagy a műszakin – miképpen lehet pótolni az elmaradt gyakorlatokat. A kijárási korlátozások és a könyvtárak bezárása okán a szakirodalomhoz, tananyaghoz való hozzáférés eleinte ugyancsak gondot okozott. Segítségképpen több kiadó és online folyóirat is ingyenesen elérhetővé tette a kiadványait.

Bár a kialakult helyzetet és a felmerülő gondokat a tagállamoknak saját maguknak kellett megoldaniuk, az Európai Unió igyekezett hatáskörével összhangban támogatást nyújtani a tagállamok számára. Közzétették egyfelől azokat a már létező online felületeket, adatbázisokat, amelyek segítséget jelenthettek mind az oktatás, mind a tanulás során, másfelől biztosították az oktatásért felelős miniszterek közötti

folyamatos egyeztetés kereteit. A hagyományos, évente kétszer megrendezett – májusi és novemberi – találkozóktól eltérően, a koronavírus-járvány miatt több alkalommal – márciusban, áprilisban, májusban és júniusban is – szerveztek online megbeszélést az európai politikusok számára.

Magyarországi tapasztalatok

Magyarországon elsőként a felsőoktatási intézmények zártak be március 12-én, majd március 16-ától a többi tanuló is otthonmaradásra kényszerült. A digitális munkarend bevezetésekor hazánkban a polgárok 49%-a rendelkezett alap- vagy annál magasabb szintű felhasználói készségekkel, amely arány nem sokkal maradt el az európai uniós átlagtól. Más államokhoz hasonlóan itthon is többféle módszert alkalmaztak az iskolák a távolléti oktatás megoldására. Az egyetemi szférában egyrészt a már korábban is használt platformokra helyezték a hangsúlyt, másrészt voltak különböző felületek, amelyeken keresztül a megtartott órákat bonyolították le. A közoktatásban szintén egy közös, online rendszernek – a KRÉTA-rendszernek – volt elsődleges szerepe a feladatok továbbításában. Ezen túlmenően a közszolgálati televízió csatornája és internetes hírportálok is segítséget nyújtottak a diákoknak a tananyag megértéséhez. Az Ipsos 2019 őszi végzett felmérése szerint Magyarországon a gyermekes családok 98%-a rendelkezett internet-hozzáféréssel, és e háztartások 91%-ában volt legalább egy számítógép. A város-vidék közti különbségek ugyanakkor itt is felfedezhetők voltak, a szegényebb régiókban élő iskoláskorúak mintegy harmadának nem volt saját eszköze.¹⁴ A digitális munkarend bevezetéséig eltelt néhány hónap alatt pedig lényegi változások nem történtek ezekben a mutatókban. A nehézségek áthidalása érdekében a kisebb településeken a pedagógusok személyesen, papíralapon juttatták el a feladatokat a tanulóknak, és számos cég is hozzájárult – adományok, felajánlások útján – ahhoz, hogy a felszerelés hiánya miatt a hátrányos helyzetű fiatalok se maradjanak ki a távolléti oktatásból.

Jövőképek a digitális oktatás területén

A felmerülő problémák ellenére a digitális munkarendnek nem csupán hátrányai, de előnyei is voltak. Lehetőséget teremtett arra, hogy a tanulók digitális készségei fejlődjenek, ezzel a módszerrel több, releváns információhoz férhettek hozzá, a feladatok megértéséhez pedig a tankönyv mellett egyéb források is rendelkezésre álltak. Ezen túlmenően a tanárok nagyobb fokú aktivitást, odafigyelést követeltek meg a diákoktól, mint a hagyományos keretek között, aminek következtében azok jobban elsajátíthatták a tananyagot.

¹⁴ Ipsos: *A digitális oktatás infrastrukturális háttere és megvalósíthatósága Magyarországon* (2020. március 16.).

A vezető politikusok úgy találták, hogy az alkalmazott megoldások jó kiindulópontként szolgálhatnak az oktatás további digitalizálásához; Magyarországon pedig a jövőben is megtartának elemeket az online tanulásból. A diákok képességeit a köznevelésben egy új tantárgy, a digitális kultúra révén kívánják fejleszteni, és nem kizárt, hogy a jövőben az áthelyezett szombati munkanapokon a távolléti tanítást alkalmazzák.

A távoktatás tapasztalatai ezen túlmenően azonban arra is rávilágítottak, hogy egy közös, európai válasz kidolgozása szintén szükséges. Egyrésztől azért, mert – amint az az oktatáspolitikáért felelős miniszterek videokonferenciáin is kitűnt – valamennyi európai országnak hasonló problémákkal kellett szembenéznie. A technológiai felszereltség hiánya, a regionális különbségek, az iskolák eltérő felkészültsége, illetve a nem megfelelő digitális jártasság mind-mind olyan tényezőnek bizonyult, amelyek megnehezítették a távolléti tanulást. A gondok ugyanakkor más-más mértékben érintették az egyes tagállamokat, ami felnagyította a már meglévő társadalmi egyenlőtlenségeket, amelyek csak tovább növekedhetnek a jövőben. Habár az Unió a különböző programokon, támogatásokon keresztül – mint például a WiFi4EU, a SELFIE vagy az Európai Szociális Alap – jelenleg is nyújt támogatást a pedagógusoknak, diákoknak, oktatási intézményeknek a készségeik, valamint az infrastruktúra fejlesztésében, a koronavírus-járvány alatt egyértelművé vált, hogy van még fejlődési lehetőség ezeken a területeken. Az eme időszakban kirajzolódó földrajzi különbségek mérséklése pedig újabb érvet jelenthet az Európai Unió nagyobb szerepvállalása mellett.

Ezeket a megállapításokat tartalmazták az Európai Unió Tanácsának 2020 júniusában megfogalmazott következtetései is. A politikusok a dokumentumban kiemelték, hogy a koronavírus-járvány miatti iskolabezárásokat követően a tagállamok rendkívüli szolidaritásról tettek tanúbizonyságot, és a folyamatos segítségnyújtás jellemezte ezt az időszakot. Az átállás ugyanakkor nem zajlott le problémamentesen. Ezzel kapcsolatban az Európai Unió Tanácsa az oktatási intézmények eltérő digitális felszereltségét, továbbá a szükséges eszközök hiányát nevezte meg a legfőbb nehézségként. A jövőbeni irányvonalakra vonatkozóan az egyes nemzetek, valamint az Európai Bizottság irányába is támasztottak elvárásokat. Míg a tagországok részéről a digitalizációs folyamatok felgyorsítását, az iskolák fejlesztését, illetve a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentését sürgették, addig az Unió vezetésétől az egyeztetések koordinációját, a meglévő programok továbbgondolását és az anyagi támogatások kiterjesztését várták el.¹⁵ Utóbbiak megvalósításához az új digitális oktatási cselekvési terv megalkotása jelentheti az első lépést. Ursula von der Leyen 2019-ben, bizottsági elnökjelölti meghallgatása során ígérte meg a jelenleg hatályban lévő tervnek a felülvizsgálatát és átdolgozását,¹⁶ amely a járványhelyzet alatti, gyakorlati tapasztalatokkal kiegészítve jó lehetőséget nyújt arra, hogy európai uniós szinten is tovább fejlődjön és erősödjön ez a szakpolitika.

¹⁵ A Tanács következtetései az oktatás és a képzés területén a Covid19-válság elleni fellépésről, (8610/20), 2020. június 16.

¹⁶ Ursula von der Leyen: *A Union that strives for more. My agenda for Europe: political guidelines for the next European Commission 2019–2024* (2019).

Felhasznált irodalom

- A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az európai digitális menetrend, COM(2010) 245 végleges/2, 2010. augusztus 26. Európai Bizottság 2010. Online: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0245R\(01\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0245R(01)&from=HU)
- A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Megnyíló oktatás: mindenki számára elérhető innovatív oktatás és tanulás az új technológiák és a nyitott oktatási segédanyagok révén, COM(2013) 654 final, 2013. szeptember 25. Európai Bizottság 2013. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0654&from=EN>
- A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Az oktatás javítása és korszerűsítése, COM(2016) 941 final, 2016. december 7. Európai Bizottság 2016. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016DC0941&from=EN>
- A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: A digitális oktatási cselekvési tervről, COM(2018) 22 final, 2018. január 17. Európai Bizottság 2018. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0022&from=HU>
- A Tanács következtetései a kisgyermekkori nevelésnek és az alapfokú oktatásnak a kreativitás, az innováció és a digitális kompetencia előmozdításában betöltött szerepéről (2015/C 172/05), 2015. május 27. Európai Unió Tanácsa 2015. Online: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015XG0527\(04\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52015XG0527(04)&from=HU)
- A Tanács következtetései az oktatás és a képzés területén a Covid19-válság elleni fellépésről, (8610/20), 2020. június 16. Európai Unió Tanácsa 2020. Online: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8610-2020-INIT/hu/pdf>
- European Commission (DG CNECT): *2nd Survey of Schools: ICT in Education. Objective 1: Benchmark progress in ICT in schools*. Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2019.
- European Commission/EACEA/Eurydice: *Digital education at school in Europe*. Eurydice Report. Luxembourg, Publications Office of the European Union, 2019. Online: https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/digital-education-school-europe_en
- Eurostat: *Digital inclusion – individuals, Percentage of individuals, Internet use: never, (isoc_bdek_di)* (2020). Online: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>
- Eurostat: *Individuals' level of digital skills, Percentage of individuals, Individuals who have basic or above basic overall digital skills (isoc_sk_dskl_i)* (2020). Online: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=isoc_sk_dskl_i&lang=en
- Ipsos: *A digitális oktatás infrastrukturális háttere és megvalósíthatósága Magyarországon* (2020. március 16.). Online: <https://www.ipsos.com/hu-hu/digitalis-oktatas-infrastrukturális-hattere-es-megvalosithatosaga-magyarorszagon>
- Treaty on European Union, signed at Maastricht on 7 February 1992. *Official Journal of the European Communities*, C 191/01; 29 July 1992. Online: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:11992M/TXT&from=HU>
- Von der Leyen, Ursula: *A Union that strives for more. My agenda for Europe: political guidelines for the next European Commission 2019–2024* (2019). Online: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_en.pdf